

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

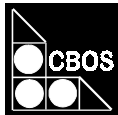
BS/55/55/98

OPINIE O SPOSOBACH WALKI Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ I UPRAWNIENIACH POLICJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

OPINIE O SPOSOBACH WALKI Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ I UPRAWNIENIACH POLICJI

- ◆ Zdaniem 71% badanych, główną przeszkodą w walce z przestępczością w Polsce są zbyt niskie kary wymierzone sprawcom przestępstw. Co do innych utrudnień opinie są podzielone - 28% ankietowanych wskazuje na opieszałość wymiaru sprawiedliwości, 25% - na nadmierne skrepowanie organów ścigania przepisami. Niespełna co piąty respondent (18%) upatruje przyczyn tego stanu rzeczy w słabym przygotowaniu policji.

- ◆ W ogólnych deklaracjach ankietowanych przeważa przekonanie, że „z przestępczością należy walczyć «twardo», nawet jeśli miałyby to ograniczać prawa i swobody zwykłych obywateli”. Jednak odpowiadając na konkretne pytania badani najczęściej sprzeciwiają się zwiększeniu uprawnień policji w sprawach bezpośrednio wiążących się z prawami i swobodami obywateli.

- ◆ Większość społeczeństwa skłonna jest zaakceptować zaostrenie represji karnych oraz niektórych warunków wykonywania kary więzienia. Na przykład 60% badanych uważa za słuszne wprowadzenie zakazu udzielania przepustek, połowa zaś (50%) aprobuje zniesienie możliwości przedterminowego zwolnienia.

Narastająca fala przestępczości, a przede wszystkim niekwestionowana brutalizacja działań przestępczych i wzrost liczby najcięższych przestępstw powodują, że stale pojawiają się pytania, czy nie należałoby zaostrzyć polityki karnej i zwiększyć uprawnienia policji. Z inspiracji i przy współpracy **Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości** poruszyliśmy ten temat w marcowym sondażu¹.

JAK WALCZYĆ Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ?

W naszym społeczeństwie policja cieszy się niezłą opinią, ogólnie jej pracę pozytywnie ocenia ponad połowa badanych². Jeśli jednak chodzi o skuteczność policji w walce z przestępczością, to przeważają opinie negatywne³. Dlaczego, zdaniem respondentów, walka z przestępczością w naszym kraju jest tak mało efektywna?

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (94) przeprowadzony w dniach 12 - 17 marca ‘98 na 1123-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

² Por. komunikat CBOS „Oceny działalności instytucji publicznych”, marzec ‘98.

³ Por. komunikat CBOS „Poczucie zagrożenia przestępczością. Stosunek do przestępczości nieletnich”, kwiecień ‘98.

	CBOS
Co, Pana(i) zdaniem, najbardziej utrudnia walkę z przestępczością w naszym kraju?*	
Zbyt niskie kary wymierzone sprawcom przestępstw	71%
Zbyt długi czas, jaki mija od złapania sprawcy do wydania wyroku	28%
Nadmierne skrepowanie organów ścigania (policji, prokuratury) przepisami	25%
Nadmierne uprawnienia sprawców przestępstw w trakcie śledztwa i postępowania sądowego	22%
Niedofinansowanie policji	18%
Słabe wykształcenie, nieudolność policjantów	18%
Zbyt małe uprawnienia ofiar przestępstw w czasie postępowania sądowego	8%
Inne przyczyny**	1%
Trudno powiedzieć	3%
* Badani mogli wskazać dwie najważniejsze przyczyny, dlatego odsetki nie sumują się do 100.	
** Ten punkt obejmuje badanych, których zdaniem do najważniejszych utrudnień w walce z przestępczością należą jeszcze różne inne, poza wymienionymi na liście, przyczyny.	

Blisko trzy czwarte badanych jest zdania, że jedną z najważniejszych przeszkód w walce z przestępczością jest zbyt wielka pobłażliwość wymiaru sprawiedliwości. Wynik ten można odczytywać jako przejaw wysokiego stopnia rygoryzmu polskiego społeczeństwa, nie sposób jednak nie zauważyć, że sygnalizuje on istnienie wyraźnej rozbieżności między społecznym poczuciem sprawiedliwości a praktyką orzecznictwa sądowego. Wprawdzie co do innych utrudnień w walce z przestępczością zdania badanych są znacznie bardziej podzielone, niemniej jednak przyczyna, która zajęła drugie miejsce ze względu na częstość wskazań, również dotyczy pracy wymiaru sprawiedliwości. Te opinie wyjaśniają w znacznej mierze fakt, że w rankingu społecznych ocen działalności instytucji publicznych sądy i prokuratura zajmują dalekie miejsca, a od dwóch lat negatywne oceny ich pracy przeważają nad pozytywnymi⁴.

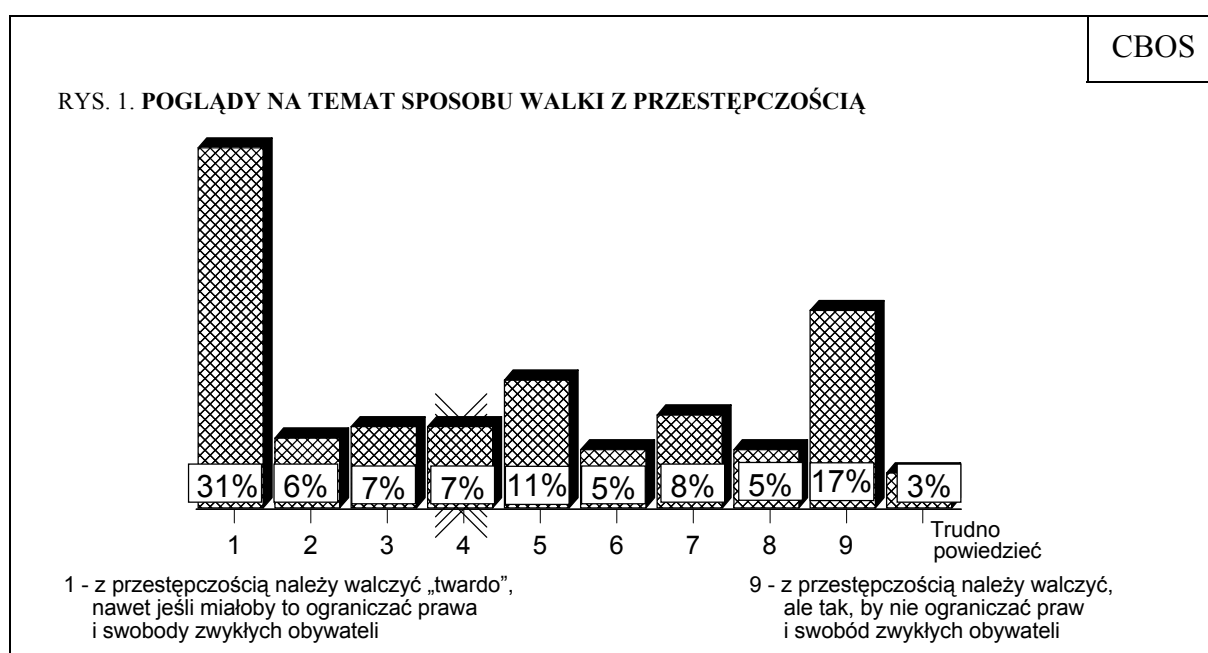
Ponadto co czwarty badany jest zdania, że organy ścigania są nadmierne skrepowane przepisami, a co piąty - że uprawnienia sprawców przestępstw w czasie postępowania sądowego są zbyt duże. Dopiero na szóstym miejscu pod względem częstości wskazań znalazły się opinie, w których kładziono nacisk na słabe wykształcenie i nieudolność policji oraz na jej niedofinansowanie.

⁴ Por. cytowany komunikat „Oceny działalności instytucji publicznych”.

W poglądach na przyczyny utrudniające walkę z przestępczością badani o różnych cechach społecznych i demograficznych są w zasadzie zgodni. Z ważniejszych różnicowań można wymienić to, że osoby z wyższym wykształceniem nieco rzadziej od pozostałych wskazują na zbyt niskie kary wymierzane przestępcom, nieco częściej zaś - na nadmierne skrepowanie policji przepisami i nadmierne uprawnienia sprawców w czasie śledztwa i postępowania sądowego. Natomiast kobiety nie pracujące zawodowo zdecydowanie częściej niż wszystkie inne grupy są zdania, że kary wymierzane sprawcom przestępstw są zbyt niskie⁵.

Należy tu jeszcze zwrócić uwagę na bardzo niski odsetek badanych powstrzymujących się od zajęcia stanowiska w tej sprawie. Znaczy to, że niemal każdy z nich ma mniej lub bardziej wyrobiony pogląd na ten temat.

Jak wobec tego, zdaniem ankietowanych, należy walczyć z przestępczością? Ogólnego spojrzenia na tę sprawę dotyczyło pytanie, w którym badani określali swoje poglądy na 9-punktowej skali. Jeden kraniec tej skali (wartość „1”) wyznaczał pogląd, iż „z przestępczością należy walczyć «twardo», nawet jeśli miałyby to ograniczać prawa i swobody zwykłych obywateli”, drugi zaś (wartość „9”) - „z przestępczością należy walczyć, ale tak, by nie ograniczać praw i swobód zwykłych obywateli”.

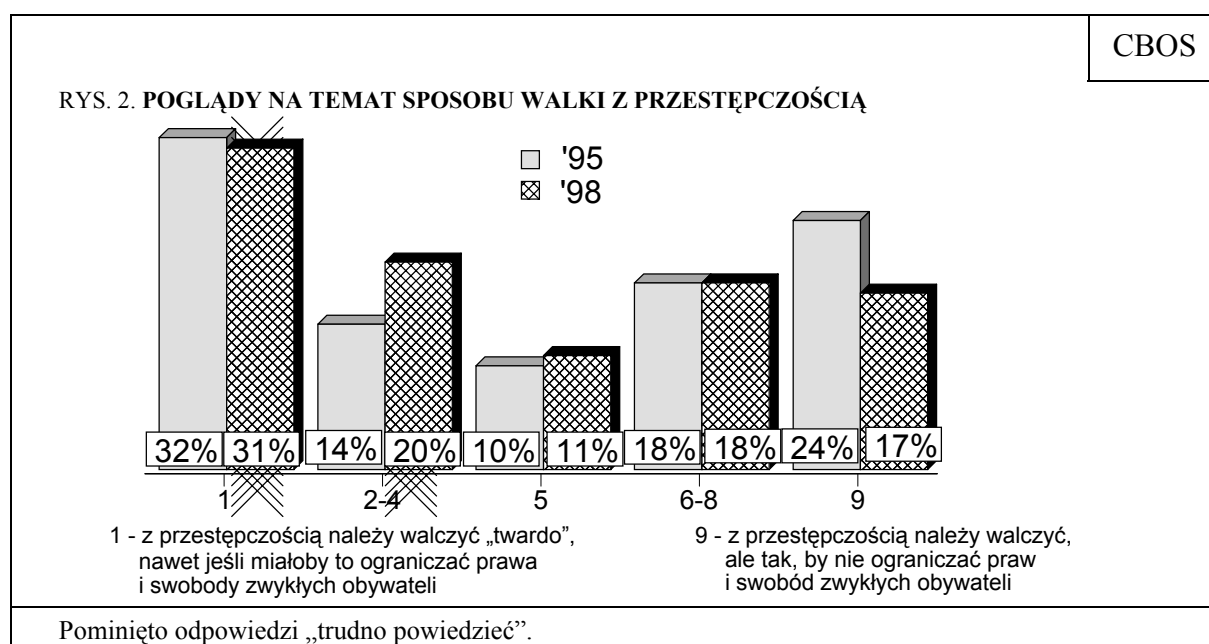

⁵ Zob. tabele aneksowe.

Odpowiedzi badanych wskazują na przewagę skłonności do przedkładania skuteczności w walce z przestępczością ponad ścisłe przestrzeganie praw i swobód obywatelskich. Blisko dwukrotnie więcej osób stwierdza pełną zgodność ze stanowiskiem dopuszczającym ograniczanie praw i swobód zwykłych obywateli w imię walki z przestępczością (odpowiedź „1”), niż zdecydowanie takie stanowisko odrzuca (odpowiedź „9”). Łącznie zaś połowa badanych stwierdza, że ich poglądy są bliższe pierwszemu, „twardemu” stanowisku, podczas gdy tylko nieco więcej niż jedna trzecia - że drugiemu.

Pełna zgodność z „twardym” stanowiskiem jest wyrażana tym częściej, im niższy poziom wykształcenia badanych. Jest ona częstsza wśród mieszkańców wsi niż miast, środowiskowo zaś - najczęstsza wśród rolników i robotników niewykwalifikowanych. Interesujące jest też, że ankietowani, którzy nie potrafią określić swoich przekonań politycznych, częściej niż pozostali całkowicie zgadzają się z poglądem dopuszczającym ograniczanie praw i swobód obywatelskich w imię zwalczania przestępczości. Natomiast pełną zgodność z poglądem nie dopuszczającym ograniczania praw i swobód częściej niż pozostali deklarują badani identyfikujący się z centrum sceny politycznej.

Identyczne pytanie zadaliśmy respondentom w październiku '95. Warto porównać obecne wyniki z tamtymi. Dla większej czytelności przedstawiamy odpowiedzi skumulowane w pięciu grupach.

W porównaniu z rokiem '95 nastąpiło niewielkie, ale wyraźne przesunięcie poglądów ku stanowisku dającemu przyzwolenie na ograniczenie praw i swobód obywatelskich w imię skuteczności w zwalczaniu przestępczości. W tym samym czasie nie zaobserwowaliśmy zmiany w ocenie stanu zagrożenia przestępczością zarówno w skali kraju, jak i miejsca zamieszkania⁶. Można więc przypuszczać, że „utwardzenie” poglądów na temat walki z przestępczością jest nie tyle wynikiem przekonania o jej wzroście, ile zniecierpliwienia małą skutecznością metod jej zwalczania.

OPINIE O ZWIĘKSZENIU UPRAWNIEN POLICJI

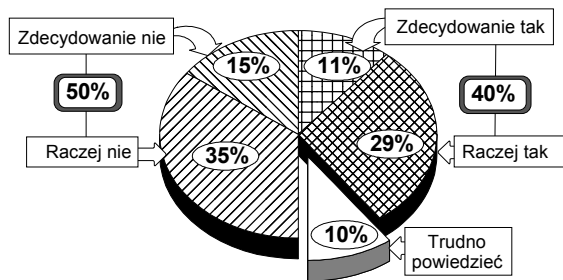
Jednym ze sposobów zaostrzenia walki z przestępczością jest zwiększenie uprawnień policji. Zdaniem co czwartego respondenta nadmierne skrepowanie policji przepisami jest jednym z głównych utrudnień w tej walce. Ale jakie uprawnienia mogą tutaj wchodzić w grę? Zapytaliśmy badanych o opinie co do zwiększenia uprawnień policji w kilku wybranych sprawach (zob. rys. 3).

Jak się okazuje, mimo przewagi poparcia dla zasady ogólnej mówiącej o tym, że przestępczość należy zwalczać, nawet jeśli miałyby to ograniczać prawa i swobody zwykłych obywateli, respondenci zapytani o konkretne sprawy w mniejszym stopniu skłonni są aprobować uprawnienia organów ścigania, ograniczające zakres tych praw i swobód. Stosunkowo największy stopień przyzwolenia na zwiększenie uprawnień policji dotyczy przeszukiwania mieszkań oraz zatrzymywania do wyjaśnienia osób nie mających przy sobie dowodu tożsamości, najmniejszy zaś w przypadku kontroli korespondencji. Jednak w stosunku do żadnej z sześciu uwzględnionych w badaniu spraw, ściśle związanych z prawami i swobodami obywatelskimi, zwiększenie uprawnień policji nie zyskało aprobaty większości badanych.

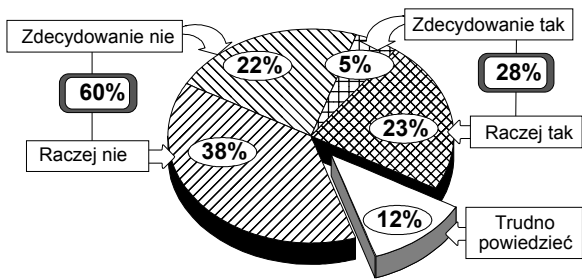
⁶ Por. cytowany komunikat „Poczucie zagrożenia przestępczością...”

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLICJA POWINNA OTRZYMAĆ WIĘKSZE NIŻ DOTYCH- CZAS UPRAWNIENIA DO ... CZY TEŻ NIE?

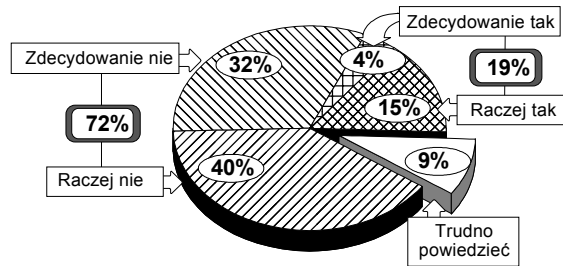
PRZESZUKIWANIA MIESZKAŃ:

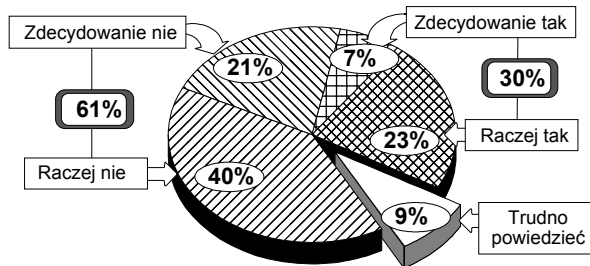
STOSOWANIA PODSŁUCHU TELEFONICZNEGO

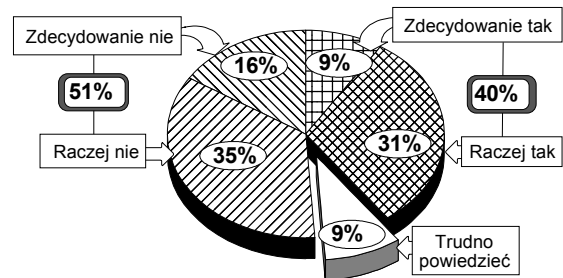
KONTROLI KORESPONDENCJI

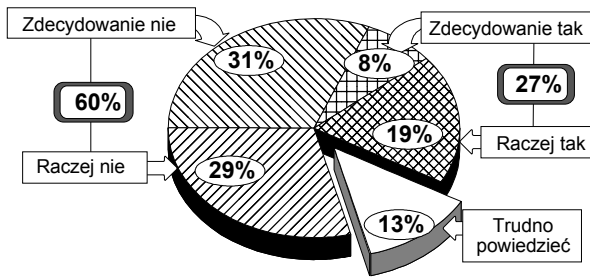
REWIDOWANIA LUDZI NA ULICACH

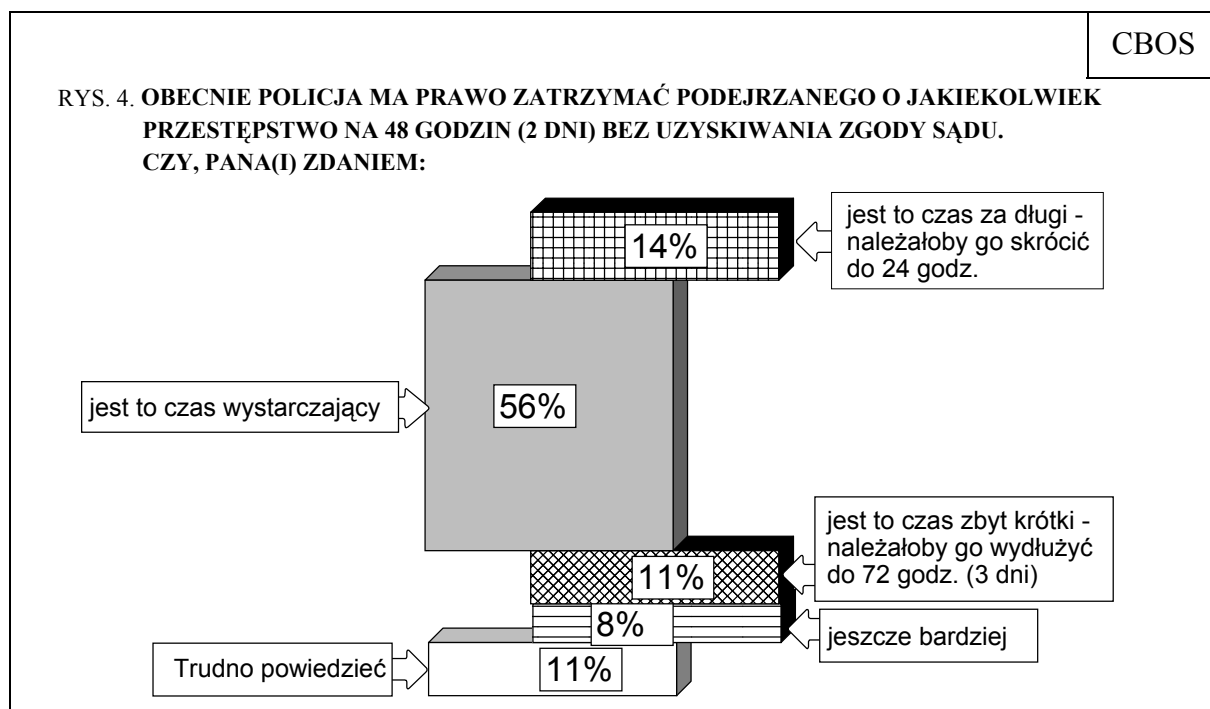
ZATRZYMYWANIA DO WYJAŚNIENIA LUDZI NIE MAJĄCYCH PRZY SOBIE DOWODU TOŻSAMOŚCI

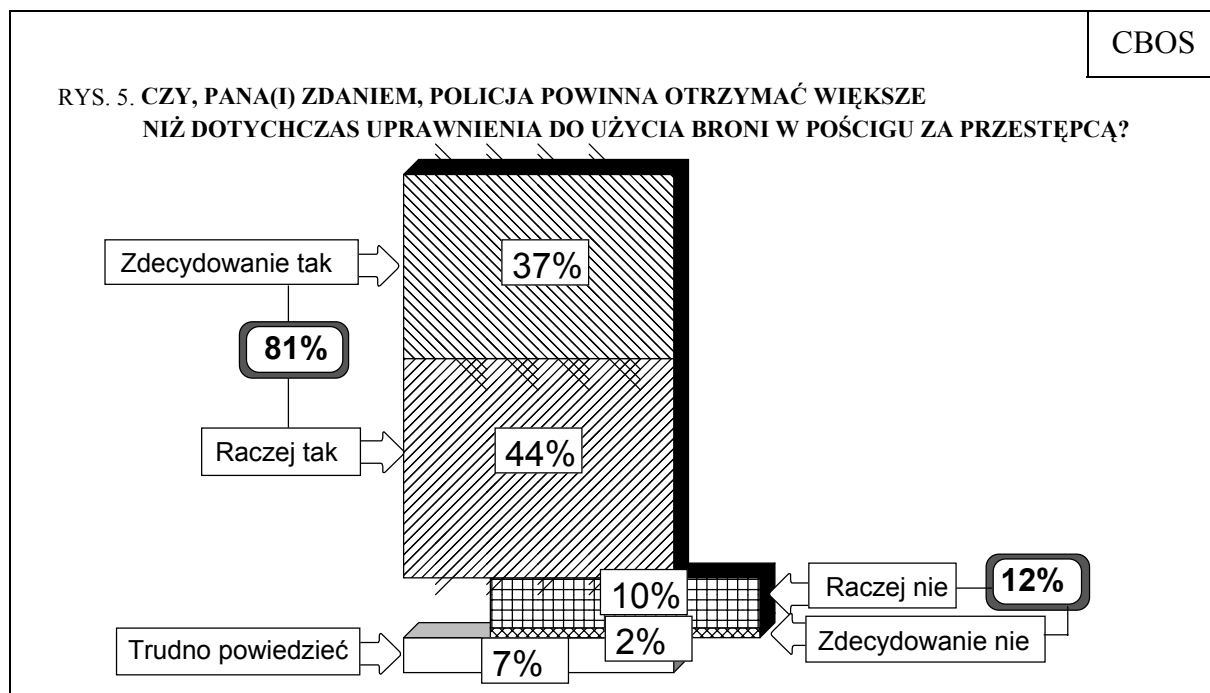
WGLĄDU W STAN KONT BANKOWYCH

Wystarczające są także, zdaniem większości ankietowanych, obecne uprawnienia policji co do zatrzymywania podejrzanych.

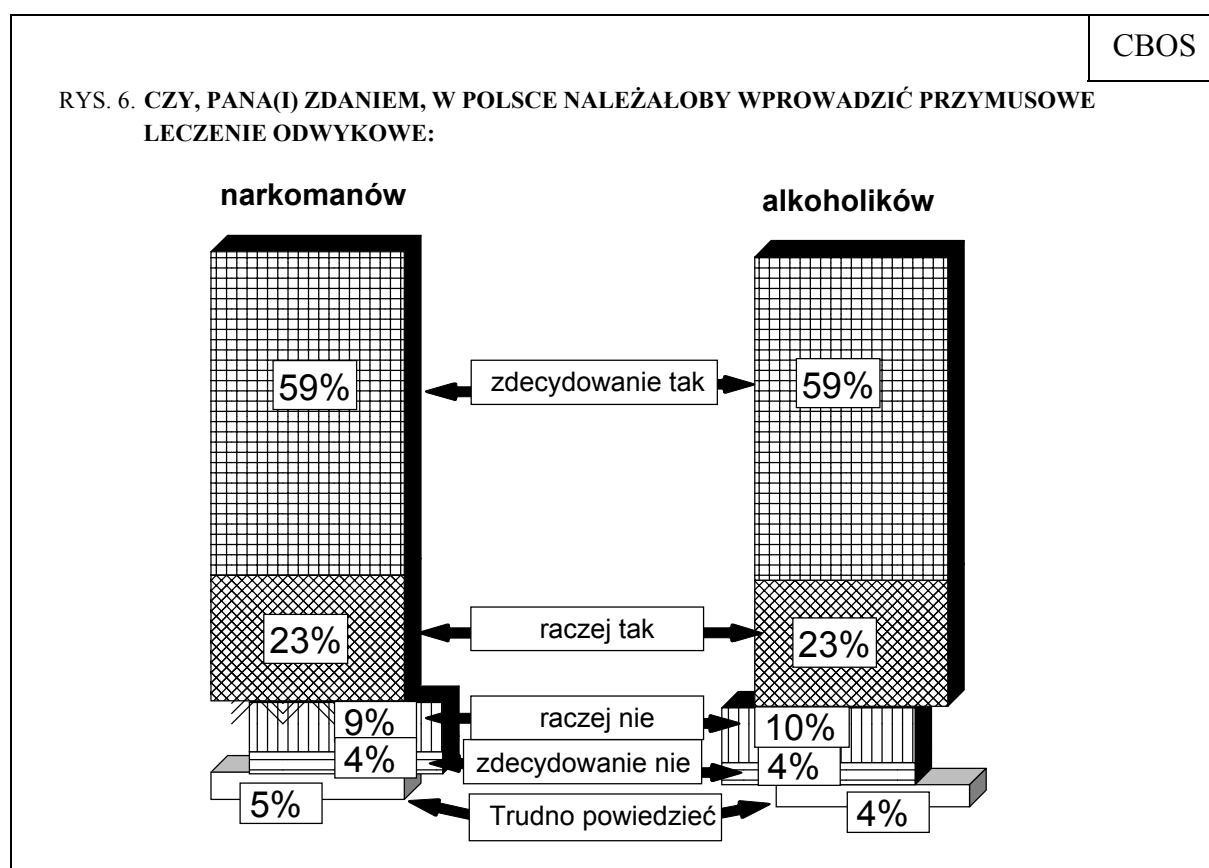

Inaczej jest natomiast, jeśli chodzi o prawo do użycia broni w pościgu za przestępcą. W tym przypadku zdecydowana większość badanych podziela pogląd, że istniejące przepisy zanadto krepują policjantów.

Trzeba jednak zwrócić uwagę, iż w pytaniu była wyraźnie sprecyzowana sytuacja, że chodzi o uciekającego przestępcę. Ta okoliczność zadecydowała zapewne o tak znacznej aprobachie wyposażenia policji w większe niż dotychczas uprawnienia, w przeciwieństwie do spraw omawianych wcześniej.

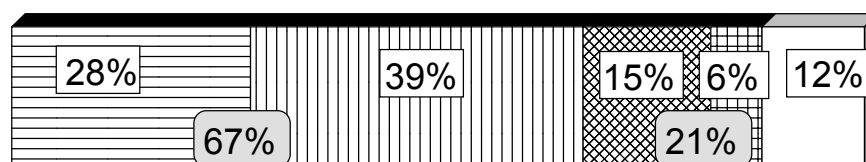
Z kwestią ograniczenia praw i swobód obywatelskich w imię zapobiegania przestępczości wiąże się też problem przymusowego leczenia odwykowego narkomanów i alkoholików. W sprawach tych obserwujemy wśród badanych znaczny stopień rygoryzmu, przy czym nie ma żadnej różnicy w stosunku do obydwu uzależnień.

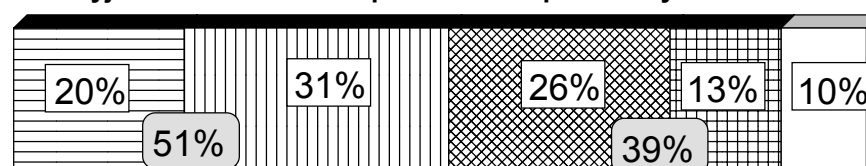
Poruszyliśmy także sprawę relacji między obywatelami i organami ścigania. Czy organy te mają prawo wymagać od ludzi wyjaśnień, skąd pochodzą ich pieniądze? I czy na wszystkich obywatelach powinien ciążyć obowiązek informowania organów ścigania o znanych im faktach naruszenia prawa?

RYS. 7. CZY UWAŻA PAN(I) ZA SŁUSZNE CZY TEŻ NIESŁUSZNE, ABY KAŻDY OBYWATEL BYŁ ZOBOWIĄZANY DO:

informowania organów ścigania o każdym popełnionym przestępstwie

składania wyjaśnień co do źródeł pochodzenia posiadanych środków finansowych

- Zdecydowanie słuszne
- Raczej słuszne
- Raczej niesłuszne
- Zdecydowanie niesłuszne
- Trudno powiedzieć

Obligatoryjność współpracy z organami ścigania w ujawnianiu przestępstw jest, jak się okazuje, w większym stopniu aprobowana niż obowiązek tłumaczenia się ze swego stanu majątkowego. Niemniej i w tym drugim przypadku przeważa akceptacja takiego obowiązku, choć równocześnie odmawia się policji zwiększenia uprawnień w zakresie wglądu w stan kont bankowych.

Warto w tym miejscu dodać, że aprobatą lub dezaprobatą obowiązku wyjaśniania źródeł pochodzenia posiadanych środków finansowych nie jest zależna od osiągniętych przez rodzinę dochodów oraz zadowolenia ze swojej sytuacji materialnej. Na zróżnicowanie opinii w tym względzie w pewnym stopniu wpływa natomiast wykształcenie. Rozwiązanie takie uważane jest tym częściej za niesłuszne, im wyższy poziom wykształcenia, przy czym szczególnie różnią się od wszystkich pozostałych osoby z wykształceniem nie wyższym niż podstawowe. Stosunkowo najczęściej obowiązek taki akceptują badani o poglądach lewicowych.

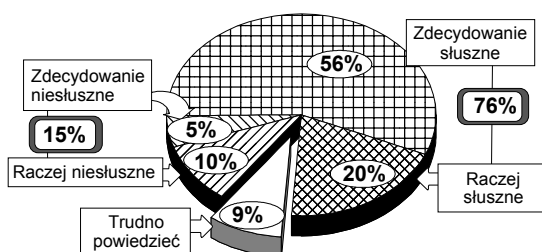
STOSUNEK DO ZAOSTRZENIA WYBRANYCH ELEMENTÓW REPRESJI KARNYCH

Blisko trzy czwarte badanych uznało, że zbyt niskie kary wymierzane sprawcom przestępstw są jednym z największych utrudnień w walce z przestępczością. Jak wobec tego kształtują się poglądy dotyczące zaostrzenia represji karnych w kilku wybranych sprawach?

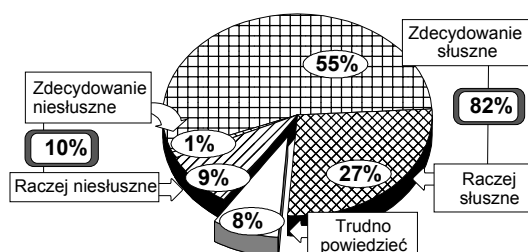
CBOS

RYS. 8. CZY, PANA(I) ZDANIEM, BYŁOBY SŁUSZNE CZY TEŻ NIESŁUSZNE:

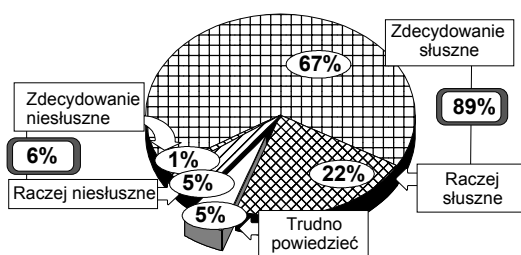
PRZYWRÓCENIE KARY ŚMIERCI ZA ZABÓJSTWO

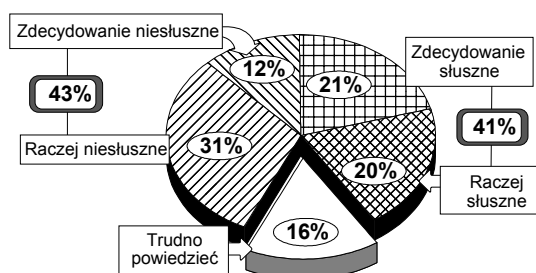
STOSOWANIE KARY DOŻYWOTNIEGO WIĘZIENIA WOBEC TYCH, KTÓRZY POPEŁNILI TRZECIE PRZESTĘPSTWO Z UŻYCIEM PRZEMOCY

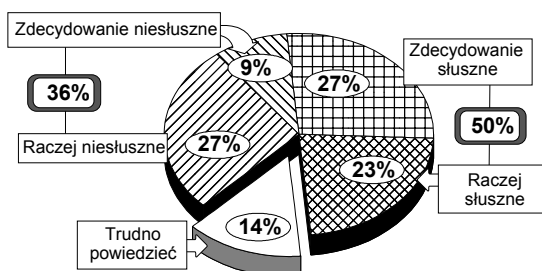
STOSOWANIE KONFISKATY CAŁEGO MIENIA WOBEC SKAZANYCH CZŁONKÓW ZORGANIZOWANYCH GRUP PRZESTĘPCZYCH - GANGÓW, MAFII

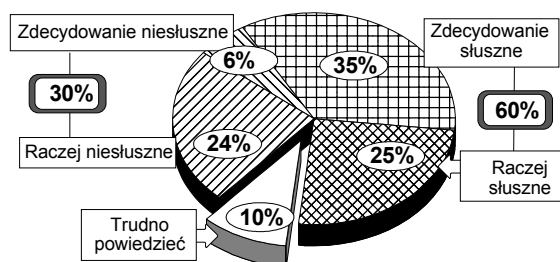
ZNIESIENIE MOŻLIWOŚCI ZAWIESZENIA KARY WIĘZIENIA

ZNIESIENIE MOŻLIWOŚCI WARUNKOWEGO PRZEDTERMINOWEGO ZWOLNIENIA Z ODBYWANIA KARY WIĘZIENIA

WPROWADZENIE ZAKAZU UDZIELANIA PRZEPUSTEK OSOBOM ODBYWAJĄCYM KARĘ WIĘZIENIA

W odpowiedziach badanych można zauważyć znaczną konsekwencję. Dominacji poglądu, że największym utrudnieniem w walce z przestępczością są zbyt niskie kary wymierzone sprawcom przestępstw, odpowiada aprobata zaostżenia wymienionych w ankiecie środków represji karnych. Cztery piąte ankietowanych wypowiada się pozytywnie o zamieszczonym tu przykładowo, nie istniejącym i w Polsce nie dyskutowanym szerzej, pomysle, by w przypadku popełnienia trzeciego przestępstwa z użyciem przemocy była obligatoryjnie orzekana kara dożywocia, trzy czwarte zaś jest za przywróceniem kary śmierci za zabójstwo. Największą jednomyślność wykazują respondenci opowiadając się za stosowaniem konfiskaty całego mienia osób skazanych za działanie w zorganizowanych grupach przestępczych. Za zakazem udzielania przepustek osobom odbywającym karę więzienia opowiada się dwukrotnie więcej ankietowanych niż jest temu przeciwnych.

Przeważa również pogląd, choć już nie tak wyraziście, iż słuszne byłoby zniesienie możliwości warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbywania kary więzienia. Jedyne co do orzekania kary więzienia w zawieszeniu zdania są podzielone.

STOSUNEK DO KARY ŚMIERCI

O stosunek społeczeństwa do przywrócenia kary śmierci pytaliśmy w omawianym tu badaniu w kontekście opinii o polityce karnej i sposobach walki z przestępczością. Sprawę tę warto jednak potraktować także odrębnie i porównać, jak w ostatnich latach kształtowały się poglądy dotyczące utrzymania kary śmierci lub jej zniesienia.

Tabela 1

w procentach

Stosunek do kary śmierci ⁷	Wskazania według terminów badań								
	XI '87	IX '89	XI '90	III '91	IV '94	X '95	IV '96	IV '97	III '98
Zwolennicy	60	52	63	62	56	66	74	74	76
Przeciwnicy	28	27	28	29	28	26	19	20	15
Trudno powiedzieć	12	21	9	9	16	8	7	6	9

⁷ W latach '87 i '89 pytanie brzmiało: „Dużo dyskutuje się obecnie nad stosowaniem kary śmierci. Czy widzi Pan(i) potrzebę stosowania takiego wyroku przez sądownictwo w Polsce?” z odpowiedziami „tak” - „nie”. W latach '90 - '97 pytaliśmy: „Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy jest Pan(i) za zniesieniem czy też za utrzymaniem kary śmierci?” z odpowiedziami na 4-stopniowej skali od „zdecydowanie za utrzymaniem...” do „zdecydowanie za zniesieniem...”. W roku '98 zapytaliśmy: „Czy, Pana(i) zdaniem, byłoby słuszne czy też niesłuszne przywrócenie kary śmierci za zabójstwo?” z odpowiedziami również na skali 4-stopniowej od „zdecydowanie słuszne” do „zdecydowanie niesłuszne”.

W ciągu ostatnich jedenastu lat zwolennicy utrzymania kary śmierci zawsze mieli bezwzględną przewagę wśród badanych. Najmniej ich było w roku '89, po czym ich liczba znowu wzrosła, dochodząc w roku '95 do dwóch trzecich, a w roku '96 do trzech czwartych ogółu respondentów i ten poziom utrzymuje się do dzisiaj. Liczba przeciwników natomiast była mniej więcej stała - aż do roku '95 nieco przekraczała jedną czwartą ankietowanych, od roku następnego zaś obserwujemy jej spadek.

Przeciwko przywróceniu kary śmierci są stosunkowo najczęściej badani z wykształceniem wyższym (co trzeci w tej grupie), należący do kadry kierowniczej i inteligencji (co czwarty) oraz respondenci, którzy kilka razy w tygodniu biorą udział w praktykach religijnych (co czwarty).

Stosunek do kary śmierci jest też związany w pewnym stopniu z poglądami politycznymi. Jej akceptację wyrażają przede wszystkim badani określający swoje poglądy jako lewicowe - aż dwie trzecie spośród nich uważa jej przywrócenie za „zdecydowanie słuszne”. Natomiast sprzeciw wobec stosowania kary śmierci wyraża co dziewiąty badany o poglądach lewicowych i dwukrotnie więcej osób o orientacji prawicowej.

Zbyt wielka pobłażliwość wymiaru sprawiedliwości wobec sprawców przestępstw to, zdaniem zdecydowanej większości ankietowanych, największe utrudnienie w walce z przestępczością. Jako inne utrudnienia wymieniane są: opieszałość w działaniu wymiaru sprawiedliwości oraz nadmierne skrępowanie organów ścigania przepisami. Natomiast tylko niespełna jedna piąta badanych wskazuje na nieudolność policji i jej słabe wyszkolenie.

Na poziomie deklaracji ogólnych wśród ankietowanych przeważa pogląd, iż w walce z przestępczością skuteczność jest ważniejsza niż ściśle przestrzeganie praw i swobód obywatelskich. Jednak na poziomie opinii szczegółowych co do zwiększenia uprawnień policji w konkretnych sprawach, ściśle związanych z katalogiem owych swobód, przeważa odrzucanie możliwości zwiększenia tych uprawnień.

Poparcie większości badanych zyskuje natomiast postulat zaostrożenia zarówno represji karnych, jak też postępowania wobec osób skazanych na karę więzienia. Na nie zmienionym, wysokim poziomie utrzymuje się aprobatą przywrócenia kary śmierci.

Tabela 1. Co, Pana(i) zdaniem, najbardziej utrudnia walkę z przestępczością w naszym kraju? Prosimy wybrać nie więcej niż dwie odpowiedzi. 1 - Słabe wykształcenie, nieudolność policjantów; 2 - Zbyt niskie kary wymierzane sprawcom przestępstw; 3 - Nadmierne skrupowanie organów ścigania (policji, prokuratury) przepisami; 4 - Niedofinansowanie policji; 5 - Zbyt długi czas, jaki mija od złapania sprawcy do wydania wyroku; 6 - Nadmierne uprawnienia sprawców przestępstw w trakcie śledztwa i postępowania sądowego; 7 - Zbyt małe uprawnienia ofiar przestępstw w czasie postępowania sądowego; 8 - Jeszcze coś innego; 9 - Trudno powiedzieć

	(%)									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Liczba osób
Ogółem	18	71	25	18	28	22	8	1	3	1123
Płeć										
Mężczyźni	20	69	26	21	24	22	8	2	1	531
Kobiety	16	73	23	16	31	21	8	0	4	591
Wiek										
do 24 lat	25	71	20	24	20	23	8	0	2	156
25-34	20	69	34	23	23	12	11	2	2	199
35-44	16	69	31	18	29	25	8	1	0	231
45-54	20	75	21	16	31	26	8	1	1	206
55-64	16	72	21	14	38	23	7	2	2	141
65 lat i więcej	13	71	18	15	29	22	6	1	11	188
Miejsce zamieszkania										
Wieś	17	70	24	15	26	23	9	1	6	422
Miasto do 20 tys.	21	73	25	22	29	19	5	2	1	134
od 21 do 100 tys.	16	75	25	19	35	17	6	0	3	206
101-500 tys.	17	72	22	21	27	28	9	1	1	226
501 tys. i więcej mieszk.	25	67	32	19	23	18	10	2	0	132
Region										
Północny	19	75	22	27	25	19	6	2	2	106
Zachodni	33	67	25	20	30	12	6	1	0	121
Środkowozachodni	14	70	26	21	31	20	5	1	5	172
Środkowy	14	73	25	16	26	25	12	0	2	223
Wschodni	21	66	22	16	25	23	9	2	4	134
Południowo-wschodni	15	70	25	18	32	17	10	2	4	179
Południowo-zachodni	18	74	27	14	26	30	6	1	2	188
Wykształcenie										
Podstawowe	18	72	19	16	30	18	6	1	8	358
Zasadnicze zawodowe	20	74	26	18	30	20	8	1	0	301
Średnie	16	70	27	22	26	23	10	1	1	353
Wyższe	21	61	35	13	24	34	9	1	0	110
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	26	63	37	9	22	31	7	2	0	81
Prac. umysł. niż. szczebla	16	68	32	24	19	29	10	0	0	103
Pracownicy fiz.-umysł.	25	68	29	21	22	13	9	4	0	69
Robotnicy wykwalifikowani	22	79	28	18	26	19	6	2	0	96
Robotnicy niewykwalifik.	17	70	22	21	42	19	7	0	0	70
Rolnicy	17	70	18	12	33	28	11	0	3	75
Prywatni przedsiębiorcy	18	67	32	14	31	23	7	5	1	46
Bierni zawodowo										
Renciści	16	74	20	16	29	17	5	2	9	156
Emeryci	16	70	16	16	37	23	7	1	5	197
Uczniowie i studenci	22	73	20	26	22	21	10	0	2	70
Bezrobotni	16	65	35	23	24	16	11	0	2	99
Gospodynie domowe i inni	14	84	23	22	17	19	11	0	2	60
Pracujący poza rolnictwem										
Sfera budżetowa	14	67	32	23	24	30	10	0	0	126
Sektor państwowy	26	79	21	15	27	23	5	1	0	118
Sektor prywatny	20	68	33	18	27	21	9	3	0	249
Spółdzielczość	29	60	33	28	19	24	6	0	0	20
Dochody na jedną osobę										
Poniżej 200 zł	20	75	24	14	29	23	8	0	1	217
201 - 325	19	72	31	18	23	22	10	1	1	203
326 - 449	16	75	21	21	26	24	9	2	2	185
450 - 599	18	74	29	14	37	20	5	1	0	128
Powyżej 599 zł	20	63	26	22	27	25	9	1	1	198
Ocena własnych war. mater.										
Złe	19	72	25	17	30	20	9	1	2	335
Średnie	15	72	25	19	27	22	8	2	3	506
Dobre	22	69	25	19	27	22	8	0	3	280
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	22	63	30	11	30	26	9	0	4	62
Raz w tygodniu	16	73	24	17	32	20	8	1	3	584
Kilka razy w miesiącu	16	73	24	22	25	20	8	3	2	159
Kilka razy w roku	20	67	26	18	18	30	9	2	3	217
W ogóle nie uczestniczy	25	68	24	24	27	13	5	0	5	100
Poglądy polityczne										
Lewica	18	74	29	17	27	23	10	1	0	219
Centrum	15	73	26	18	32	22	6	2	2	274
Prawica	21	69	26	19	29	24	8	1	0	387
Trudno powiedzieć	17	70	19	18	23	16	9	1	11	242

Tabela 2. Istnieją różne poglądy co do sposobu walki z przestępczością. Podajemy najbardziej skrajne stanowiska w tej sprawie. Prosimy je uważnie przeczytać i powiedzieć, gdzie umieścił(a)by Pan(i) swoje poglądy. 1 - Punkt 1 na skali: **z przestępczością należy walczyć "twardo", nawet jeśli miałyby to ograniczać prawa i swobody zwykłych obywateli**; 2 - Punkty 2, 3 i 4 na skali; 3 - Punkt 5 na skali; 4 - Punkty 6, 7 i 8 na skali; 5 - Punkt 9 na skali: **z przestępczością należy walczyć, ale tak, by nie ograniczać praw i swobód zwykłych obywateli**

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	20	11	18	17	3	1123
Płeć							
Mężczyźni	33	20	9	20	16	2	531
Kobiety	30	20	13	16	17	5	591
Wiek							
do 24 lat	29	25	10	21	13	1	156
25-34	23	17	14	23	21	2	199
35-44	27	20	11	22	19	0	231
45-54	34	20	9	15	18	4	206
55-64	35	22	12	16	12	2	141
65 lat i więcej	40	18	9	9	14	10	188
Miejsce zamieszkania							
Wieś	38	20	9	16	13	4	422
Miasto do 20 tys.	23	14	15	21	25	2	134
od 21 do 100 tys.	27	23	15	16	14	6	206
101-500 tys.	27	22	9	21	20	2	226
501 tys.i więcej mieszk.	31	18	9	21	20	1	132
Region							
Północny	21	22	8	26	19	3	106
Zachodni	27	16	10	19	26	1	121
Środkowozachodni	25	17	11	22	19	6	172
Środkowy	34	21	12	15	14	3	223
Wschodni	43	18	14	15	6	3	134
Południowo-wschodni	34	26	8	16	12	4	179
Południowo-zachodni	28	18	12	16	22	3	188
Wykształcenie							
Podstawowe	38	19	8	12	14	8	358
Zasadnicze zawodowe	35	15	9	18	20	2	301
Średnie	23	23	15	21	17	1	353
Wyższe	22	25	11	26	15	0	110
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	21	23	12	29	15	0	81
Prac. umysł. niż. szczebla	23	21	15	25	16	1	103
Pracownicy fiz. - umysł.	18	21	9	11	37	4	69
Robotnicy wykwalifikowani	30	17	13	22	18	0	96
Robotnicy niewykwalifik.	38	17	15	22	6	1	70
Rolnicy	43	18	4	19	15	2	75
Prywatni przedsiębiorcy	22	23	11	20	23	2	46
Bierni zawodowo							
Renciści	36	20	12	10	12	9	156
Emeryci	39	17	10	14	13	6	197
Uczniowie i studenci	18	37	5	24	17	0	70
Bezrobotni	31	17	12	14	23	3	99
Gospodynie domowe i inni	35	13	14	18	19	1	60
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	20	19	19	28	13	1	126
Sektor państwowy	23	19	8	27	22	2	118
Sektor prywatny	29	21	12	16	22	1	249
Spółdzielczość	31	13	9	32	15	0	20
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 200 zł	36	12	12	15	21	3	217
201 - 325	29	23	9	21	16	3	203
326 - 449	33	22	11	16	15	3	185
450 - 599	32	22	12	14	16	4	128
Powyżej 599 zł	28	20	12	24	13	3	198
Ocena własnych war. mater.							
Złe	32	22	12	17	14	3	335
Średnie	33	18	12	13	20	4	506
Dobre	26	21	9	28	14	3	280
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	30	19	13	24	9	4	62
Raz w tygodniu	32	18	12	18	16	3	584
Kilka razy w miesiącu	22	26	12	22	17	1	159
Kilka razy w roku	36	21	7	14	18	4	217
W ogóle nie uczestniczy	30	18	9	18	20	5	100
Poglądy polityczne							
Lewica	31	20	10	24	14	1	219
Centrum	30	17	15	15	24	0	274
Prawica	29	21	10	23	15	2	387
Trudno powiedzieć	36	23	9	8	13	11	242

Tabela 3. Czy uważa Pan(i) za słusne czy też niesłusne, aby każdy obywatel był zobowiązany do składania wyjaśnień co do źródeł pochodzenia posiadanych środków finansowych?

	(%)			
	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	51	39	10	1123
Płeć				
Mężczyźni	54	37	9	532
Kobiety	48	41	12	591
Wiek				
do 24 lat	46	43	11	156
25-34	51	41	8	199
35-44	47	48	6	232
45-54	53	41	6	206
55-64	59	31	10	141
65 lat i więcej	51	27	22	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	33	16	422
Miasto do 20 tys.	49	44	7	134
od 21 do 100 tys.	55	37	8	206
101-500 tys.	47	48	4	227
501 tys. i więcej mieszk.	52	39	8	132
Region				
Północny	48	46	7	106
Zachodni	53	37	9	121
Środkowozachodni	56	35	10	172
Środkowy	43	43	14	223
Wschodni	61	31	8	134
Południowo-wschodni	49	37	14	179
Południowo-zachodni	50	43	7	188
Wykształcenie				
Podstawowe	54	28	17	358
Zasadnicze zawodowe	49	42	8	301
Średnie	50	44	7	353
Wyższe	48	48	4	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	48	49	3	82
Prac. umysł. niż. szczebla	56	39	4	103
Pracownicy fiz. - umysł.	45	46	9	69
Robotnicy wykwalifikowani	52	44	4	66
Robotnicy niewykwalifik.	62	36	2	70
Rolnicy	57	30	12	75
Prywatni przedsiębiorcy	58	37	5	46
Bierni zawodowo				
Renciści	51	31	18	156
Emeryci	54	32	14	197
Uczniowie i studenci	41	48	10	70
Bezrobotni	41	48	11	99
Gospodynie domowe i inni	44	44	12	60
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	54	43	3	127
Sektor państwowy	57	38	5	118
Sektor prywatny	51	43	7	249
Spółdzielczość	55	44	2	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	56	34	10	217
201 - 325	47	46	7	203
326 - 449	61	33	6	185
450 - 599	55	36	9	128
Powyżej 599 zł	52	42	6	198
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	36	11	335
Średnie	49	40	11	506
Dobre	51	41	8	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	30	8	62
Raz w tygodniu	51	39	10	584
Kilka razy w miesiącu	54	35	11	159
Kilka razy w roku	50	42	8	217
W ogóle nie uczestniczy	41	44	15	100
Poglądy polityczne				
Lewica	62	34	4	219
Centrum	49	43	8	274
Prawica	55	40	5	387
Trudno powiedzieć	37	38	25	242

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, byłoby słuszne czy też niesłuszne przywrócenie kary śmierci za zabójstwo? 1 - Zdecydowanie słuszne; 2 - Raczej słuszne; 3 - Niesłuszne

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	57	20	15	9	1122
Płeć					
Mężczyźni	60	20	12	7	531
Kobiety	53	20	16	10	591
Wiek					
do 24 lat	62	15	18	4	155
25-34	58	19	12	10	199
35-44	53	22	17	8	231
45-54	55	24	14	8	206
55-64	60	26	9	5	141
65 lat i więcej	54	14	15	17	188
Miejsce zamieszkania					
Wieś	56	21	11	11	421
Miasto do 20 tys.	52	25	16	7	134
od 21 do 100 tys.	59	16	16	9	206
101-500 tys.	60	17	15	8	226
501 tys. i więcej mieszk.	54	22	19	5	132
Region					
Północny	61	16	15	8	106
Zachodni	55	25	12	8	120
Środkowo-zachodni	68	17	11	5	172
Środkowy	57	22	14	6	223
Wschodni	48	20	21	11	134
Południowo-wschodni	46	24	16	14	179
Południowo-zachodni	61	15	14	10	188
Wykształcenie					
Podstawowe	57	20	10	14	358
Zasadnicze zawodowe	67	16	10	7	301
Średnie	51	23	18	7	353
Wyższe	45	19	31	5	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	37	33	25	6	81
Prac. umysł. niż. szczebla	50	21	18	10	103
Pracownicy fiz. - umysł.	65	26	8	1	69
Robotnicy wykwalifikowani	62	22	11	5	96
Robotnicy niewykwalifik.	71	10	13	6	69
Rolnicy	57	14	17	12	75
Prywatni przedsiębiorcy	53	23	16	7	46
Bierni zawodowo					
Renciści	57	19	10	14	156
Emeryci	58	17	14	11	197
Uczniowie i studenci	53	20	22	5	70
Bezrobotni	62	19	11	8	99
Gospodynie domowe i inni	52	21	16	12	60
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	43	25	20	12	126
Sektor państwowy	56	26	13	5	118
Sektor prywatny	62	19	13	6	249
Spółdzielczość	43	26	23	8	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	67	19	9	5	217
201 - 325	52	21	18	10	203
326 - 449	65	16	12	7	185
450 - 599	57	21	16	6	128
Powyżej 599 zł	51	21	22	6	197
Ocena własnych war. mater.					
Złe	58	20	12	10	335
Średnie	55	20	16	9	506
Dobre	59	20	14	8	280
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	43	22	26	9	62
Raz w tygodniu	55	19	15	10	583
Kilka razy w miesiącu	56	26	12	6	159
Kilka razy w roku	62	20	12	6	217
W ogóle nie uczestniczy	61	13	14	12	100
Poglądy polityczne					
Lewica	65	20	11	3	218
Centrum	59	19	15	7	274
Prawica	51	21	21	7	387
Trudno powiedzieć	56	18	8	19	242